WIKIPÉDIA

Ruszin nyelv

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **ruszin nyelv** (ruszinul: русиньска бесї̈да vagy русиньскый язык) az ukrán nyelvhez közel álló keleti szláv nyelv. Az íráshoz cirill betűket használ.[1] Hivatalos nyelvként csupán a Vajdaságban használják[2] (ruszinul бачваньски руски язик [bacsvanszkij ruszkij jazik]), de ott valójában ennek a *vajdasági*, *bácsi*, vagy *pannon ruszin nyelv* nevű változata hivatalos (vajdasági ruszin nyelv), amelynek külön irodalmi normája van, s az elemzők többsége szerint külön nyelvi normának tekinthető már. Kárpátalján is létezik e nyelv, de az ukránok máig nem ismerik el, mint önálló nyelvet, a ruszinokat pedig, mint önálló népcsoportot.[2]

Ruszin **русиньска бесї̈да, русиньскый язык**	
Beszélik	Szerbia (Vajdaság), Ukrajna, Szlovákia
Terület	Közép-Európa
Beszélők száma	~ 60 000 fő
Nyelvcsalád	Indoeurópai nyelvcsalád Balti szláv nyelvek Szláv nyelvek Keleti csoport *Ruszin nyelv*
Írásrendszer	Cirill írás
Hivatalos állapot	
Hivatalos	Szerbia (Vajdaság)
Nyelvkódok	
ISO 639-3	rue (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=rue)

A Wikimédia Commons tartalmaz *русиньска бесї̈да, русиньскый язык* témájú médiaállományokat.

Tartalomjegyzék

Földrajzi elterjedés

A ruszin nyelv a Vajdaságban elismert hivatalos nyelv, itt kb. 60 000-en beszélik.[2] Ezen kívül beszélik még kisebb közösségek Romániában, Horvátországban, Csehországban, Magyarországon, Szerbiában és Szlovákiában.[1]

A ruszin nyelv Magyarországon

Magyarországon kb. 20 000-en vallják magukat ruszinnak, de csak töredékük beszéli a nyelvet.[2] A ruszinok többsége két faluban, Komlóskán és Múcsonyban él;[3] Magyarországon egyedül ezeken a településeken tekinthető élő nyelvnek a ruszin nyelv.[4] A nyelv azonban nem egységes, a Komlóskán

beszélt dialektus a kelet-szlovákiai csoporthoz tartozik, a múcsonyi nyelvjárás pedig inkább a bácsvánosztrimszki ruszinok dialektusához hasonlít. Múcsonyban 1995-től tanítják a ruszin nyelvet az általános iskolában.[4][5]

A ruszin írásbeliség

A ruszinok irodalmi hagyománya egészen a 17. századig nyúlik vissza, amikor a kárpáti ruszinok ruszin nyelvű vagy egyház szláv nyelven könyveket kezdtek megjelentetni. Ezek a könyvek többnyire vallásos jellegűek voltak. A protestáns vallás jelentős hatással volt a nyelvre; a Bibliát is lefordították ruszinra. A 19. század elején a ruszin folyóírásos hivatali írásbeliség megjelent nyomtatott könyvekben és kiadványokban is. Az 1848-as szabadságharccal egy időben kezdődött meg Magyarországon a ruszin nyelv újjászületése; kulturális szervezetek alakultak és ruszin nyelvű versek jelentek meg. A 20. század egyik, a kulturális örökség megőrzését, terjesztését célul kitűző szervezete, a ruszinofilok véleménye ellentétben állt a korszakban leginkább uralkodó véleményekkel, amelyek szerint a ruszin nem önálló nyelv, csak elferdített dialektus. A ruszinofilok saját irodalmi nyelv megteremtését tűzték ki célul. Szerintük a ruszinok nem tartoznak sem az oroszokhoz, sem az ukránokhoz. Az 1989-es fordulat óta több kísérlet történt egy sztenderd ruszin irodalmi nyelv létrehozására. 1990–91-ben új kulturális szervezetek alakult a ruszin kisebbségű országokban. A szervezetek célul tűzték ki, hogy önálló nemzetiségként elismertetik a ruszinságot és kodifikálják a ruszin irodalmi nyelvet iskolai oktatás nyelveként és a sajtó, média, színház, rádió; valamint kulturális szervezetek és események számára.[6]

Nyelvművelés

- Folyamatban van a nyelv grammatikájának kanonizálása. Készülő szótára jelenleg 600 000 szócikknél tart.[7]
- Az Eperjesi Egyetemen ruszin nyelv és irodalom tanszék működik. Az egyetem 2013-ban már harmadik alkalommal szervez nyári egyetemet a ruszin nyelv iránt érdeklődők részére.[8][9]
- Magyarországon csak Komlóskán és Múcsonyban tekinthető élő nyelvnek.[4]
- Magyarországon az ELTE-n tanulható még.
- 2010-ben *Ruszin Társalgás* címmel magyar nyelvű ruszin nyelvkönyv jelent meg.[2][10]

Ruszin nyelvű újságok

- Karpatska Rus'
- Русинська бесіда
- Народны новинкы
- Podkarpatská Rus - Подкарпатська Русь
- Amerikansky Russky Viestnik †
- Lemko †
- Руснаци у Швеце - Rusnaci u Svece

Érdekesség

A ruszin nyelvet Oroszország és Fehéroroszország kivételével minden szláv országban beszélik.

A ruszin nyelv jövője

Az UNESCO szerint Ukrajnában 15 nyelvet, nyelvjárást, többek között a ruszin nyelvet is a kihalás fenyegeti.[11]

Lásd még

- Cirill írást használó nyelvek
- Ruszin irodalom
- Ruszin himnusz
- Ruszinok
- Ruszinföld
- Vajdasági ruszin nyelv

Források

1. http://www.ethnologue.com/language/rue
2. http://www.nyest.hu/hirek/uj-ruszin-nyelvkonyv
3. http://mucsony.gportal.hu/gindex.php?pg=25204968
4. http://www.ruszinok.hu/hun_ruszin.php
5. http://www.ruszinok.hu/mucsony.php
6. http://doktori.btk.elte.hu/lingv/abonyiandreatimea/tezis.pdf
7. http://www.e-nepujsag.ro/op/article/kincs%C3%BCnk-sz%C3%B3-58
8. http://rusyncenter.blogspot.hu/2013/02/inte summer-school-of-rusyn.html
9. *Archivált másolat* (https://web.archive.org/web/20130728122219/http://www.c-rs.org/National/SCR2013-Information2.pdf#). [2013. július 28-i dátummal az eredetiből (http://www.c-rs.org/National/SCR2013-Information2.pdf#) archiválva]. (Hozzáférés: 2013. március 25.)
10. http://www.lemko.org/pdf/giric.pdf
11. http://www.miep.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=3102 a-ruszin-nyelv-ukrajnabol&catid=36:hirek-kuelfoeld&Itemid=27

A lap eredeti címe: „https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=Ruszin_nyelv&oldid=21128123”